

Ruth Ozeki

Een tijdelijke vertelling

Vertaald door
Bert Meelker

Anthos|Amsterdam

Nao

1

Hoi!

Mijn naam is Nao, en ik ben een tijdswezen. Weet je wat een tijdswezen is? Goed, heb je even? Dan zal ik het je vertellen.

Een tijdswezen is iemand die in de tijd leeft, en dat wil zeggen jij en ik en iedereen die bestaat, of heeft bestaan, of ooit zal bestaan. Wat mij betreft: ik zit op dit moment in een Frans-dienstmeisjescafé in Akiba, de elektronikawijk, en ik luister naar een droevig chanson dat ze draaien op een bepaald moment in jouw verleden, dat ook mijn heden is, terwijl ik dit schrijf en nieuwsgierig ben naar jou, ergens in mijn toekomst. En als je dit leest, zul jij ondertussen misschien ook nieuwsgierig zijn naar mij.

Jij bent nieuwsgierig naar mij.

Ik ben nieuwsgierig naar jou.

Wie ben je en wat ben je aan het doen?

Hang je aan een lus in de ondergrondse van New York of lig je te weken in je bubbelbad in Sunnyvale?

Zit je in de zon op een zandstrand in Phuket, of laat je net je teenagels polijsten in Abu Dhabi?

Ben je een man of een vrouw of iets ertussenin?

Is je vriendin iets lekkers voor je aan het koken, of eet je koude Chinese noedels zo uit de doos?

Lig je kil opgerold met je rug naar je snurkende vrouw, of wacht je vol ongeduld tot je bloedmooie minnaar uit bad stapt, om hem vol vuur te bespringen?

Heb je een kat, zit ze bij je op schoot? Ruikt haar voorhoofd naar cederhout en frisse buitenlucht?

Eigenlijk maakt het niet zoveel uit, want tegen de tijd dat je dit leest zal alles anders zijn en zit je ergens op een willekeurige plek losjes de bladzijden van dit boek om te slaan, dat toevallig het dagboek van mijn laatste dagen op aarde is, en je af te vragen of je verder zult lezen of niet.

En als je besluit ermee op te houden, oké, geen probleem, want dan was je toch niet degene op wie ik wachtte. Maar als je besluit om verder te lezen, weet je wat er dan gebeurt? Dan ben je mijn soort tijdswezen en gaan we samen toveren!

2

Get. Dat was stom. Dat moet ik beter doen. Nu vraag je je natuurlijk af wat voor achterlijk meisje zoiets zou opschrijven.

Nou, ik dus.

Nao.

Nao, dat ben ik, voluit Naoko Yasutani, maar zeg maar Nao, want dat doet iedereen. En ik kan je maar beter nog wat meer over mezelf vertellen – tenminste, als we elkaar op deze manier blijven ontmoeten...!?

Eigenlijk is er niet zoveel veranderd. Ik zit nog steeds in dit Fransdienstmeisjescafé in de elektronikawijk, Edith Pilaf zingt haar volgende droevige chanson, Babette heeft me net koffie gebracht en ik heb een slokje genomen. Babette is mijn dienstmeisje en ook mijn nieuwe vriendin, de koffie die ik drink heet Blue Mountain en ik drink hem zwart, wat ongebruikelijk is voor een tienermeisje, maar dat is beslist zoals je goeie koffie hoort te drinken als je ook maar een beetje respect hebt voor die bittere boon.

Ik heb mijn sok opgetrokken en aan mijn knieholte gekrabd.

Ik heb de plooiën in mijn rok gladgestreken, zodat ze netjes over mijn bovenbenen liggen.

Ik heb mijn halflange haar achter mijn rechteroor met vijf piercings geschoven, maar nu laat ik het weer zedig voor mijn gezicht val-

len, want de otaku-loonslaaf⁴ aan het tafeltje naast me zit naar me te staren en daar krijg ik de kriebels van, al vind ik het ook wel grappig. Ik heb mijn schooluniform aan, en door de manier waarop hij naar mijn lichaam kijkt weet ik dat hij een verschrikkelijke schoolmeisjesfetisjist is, en als dat waar is begrijp ik niet wat hij in een Frans-dienstmeisjescafé te zoeken heeft. Ik bedoel maar, wat een sukkel!

Maar je weet maar nooit. Alles verandert en alles is mogelijk, dus misschien verander ik ook over hem van gedachten. Misschien buigt hij zo meteen een beetje onhandig mijn kant op om iets verrassend moois tegen me te zeggen en krijg ik op slag warme gevoelens voor hem, ondanks zijn vette haar en slechte huid, en ben ik zelfs zo goed om wat met hem te kletsen en zal hij me ten slotte meevragen om te gaan winkelen, en als hij me ervan kan overtuigen dat hij stapelgek op me is, ga ik met hem naar een warenhuis en laat ik hem een schattig vestje of een keitai⁵ of een tas voor me kopen, ook al zie je zo dat hij niet veel geld heeft. Daarna gaan we dan misschien een paar cocktails drinken in een bar of zo, en nemen we een kamer in een Love-hotel met een grote jacuzzi, en als we uit bad komen en ik me net wat bij hem op m'n gemak begin te voelen, komt plotseling zijn ware aard boven en bindt hij me vast en trekt de plastic tas van mijn nieuwe vestje over mijn hoofd en verkracht me, waarna uren later de politie mijn levenloze in vreemde bochten gewrongen naakte lichaam op de vloer zal aantreffen, naast het grote ronde bed met het zebraovertrek.

Of misschien vraagt hij me alleen maar of ik hem een beetje wil wurgen met mijn slipje terwijl hij klaarkomt bij de verrukkelijke geur ervan.

Of misschien zal geen van deze dingen gebeuren, behalve dan in mijn hoofd en in dat van jou, omdat, zoals ik je al vertelde, wij samen aan het toveren zijn, voor zolang het duurt tenminste.

3

Ben je er nog? Ik heb net teruggelezen wat ik over die otaku-loonslaaf schreef, en dat spijt me. Dat was onsmakelijk. Geen goeie manier om te beginnen.

Ik wil niet dat je een verkeerde indruk van me krijgt. Ik ben geen dom meisje. Ik weet dat Edith Pilaf niet echt Pilaf heet. En ik ben ook geen vies meisje, of een hentai.⁶ In feite heb ik het niet zo op hentais, dus als je er een bent leg dan alsjeblieft meteen dit boek weg en lees niet verder, oké? Je zult alleen maar teleurgesteld raken en je tijd verspillen, want dit boek wordt niet het geheime dagboek van een of ander pervers meisje dat overloopt van roze fantasieën en onsmakelijke obsessies. Het is niet wat je denkt, want de reden waarom ik het schrijf voordat ik doodga is dat ik iemand het fascinerende levensverhaal wil vertellen van mijn overgrootmoeder die honderdvier is, en een zenboeddhistische non.

Je zult nonnen wel niet bijzonder boeiend vinden, maar mijn overgrootmoeder is dat wel, en beslist niet op een perverse manier. Ik weet zeker dat er heel veel perverse nonnen rondlopen... nou ja, misschien niet zoveel perverse nonnen, maar perverse priesters zeker, perverse priesters heb je overal... maar mijn dagboek zal niet gaan over hen of over de bizarre dingen die ze doen.

Dit dagboek vertelt het waargebeurde levensverhaal van mijn overgrootmoeder Yasutani Jiko. Ze was non, romanschrijfster en een Nieuwe Vrouw⁷ uit de Taishō-periode.⁸ Ze was ook een anarchiste en een feministe die heel veel minnaars had, zowel mannen als vrouwen, maar ze was nooit pervers of onsmakelijk. En al zal ik misschien toch een paar liefdesaffaires van haar ter sprake brengen, dan nog zal alles wat ik schrijf historisch verantwoord zijn en positief over de kracht van vrouwen, en niet een hoop domme geishashit. Dus als perverse, ranzige pleziertjes jouw ding zijn, sla dan alsjeblieft dit boek dicht en geef het aan je vrouw of collega en bespaar jezelf een hoop tijd en moeite.

4

Ik vind het belangrijk om helder omschreven doelen te hebben in het leven, en jij? Vooral als je niet zoveel leven meer voor je hebt. Want als je geen duidelijke doelen hebt kun je in tijdsnood komen en als het dan zover is, sta je op een dag plotseling op de balustrade van een

hoog gebouw of je zit op je bed met een flesje pillen in je hand en je denkt: shit! Ik heb het verknald. Had ik mezelf nou maar een paar duidelijke doelen gesteld!

Ik zeg dit tegen je omdat ik er in feite niet zo heel lang meer zal zijn, en het is goed dat je dat meteen al weet, zodat je geen veronderstellingen doet, want veronderstellingen zijn de pest. Daarmee is het net als met verwachtingen. Veronderstellingen en verwachtingen zijn dodelijk voor elke menselijke verhouding, dus laten we daar samen vooral niet aan doen, oké?

De waarheid is dat ik heel binnenkort zal afzwaaien van de tijd, of misschien moet ik geen afzwaaien zeggen, omdat het dan klinkt alsof ik mijn doel bereikt heb en mag doorstromen naar iets hogers, terwijl ik in werkelijkheid net zestien ben geworden en nog helemaal niets heb bereikt. Nul. Nada. Klinkt dat meelijwekkend in jouw oren? Dat is niet mijn bedoeling. Ik probeer gewoon precies te zijn. Misschien zou ik in plaats van afzwaaien moeten zeggen dat ik de tijd de rug toekeer. Als een drop-out. Iemand die uitklokt. Uit het bestaan stapt. Ik tel de momenten af.

Een...

Twee...

Drie...

Vier...

Hé, ik weet wat! Laten we samen aftellen!⁹

Ruth

1

Ruths ogen registreerden een glinstering, een splinter weerkaatst zonlicht die schuin onder een enorme hoop opdrogend zeewier vandaan piepte die de zee bij hoogwater op het strand had uitgebraakt. Ze zag het aan voor de glans van een zieltogende kwal en was bijna doorgelopen. De laatste tijd lag het strand bezaaid met kwallen, van die monsterlijke stekende rode die eruitzagen als wonden langs de waterlijn.

Maar toch deed iets haar stilstaan. Ze boog zich voorover, duwde met de neus van haar sneaker tegen de hoop zeewier en porde er vervolgens in met een stok. Door de lange slierten te ontwarren maakte ze genoeg ruimte vrij om te zien dat wat daaronder glinsterde geen stervende zeekwal was, maar iets van plastic, een zak. Niet verbazingwekkend. De oceaan zat vol plastic. Ze groef nog een stukje verder, tot ze de zak bij een punt kon oppakken. Hij was zwaarder dan ze had verwacht: een gehavende plastic diepvrieszak, aangekoekt met eendenmosselen, die zich als een soort uitslag over het oppervlak hadden verspreid. Die moet een hele tijd in zee gelegen hebben, dacht ze. In de zak ving ze een glimp van iets roods op, ongetwijfeld rommel die iemand overboord had gegooid of achtergelaten na een picknick of een wild feest. De zee braakte altijd van alles uit om terug te geven: vislijnen, dobbers, bierblikjes, plastic speelgoed, tampons, Nikes. Een paar jaar geleden waren het afgehakte voeten. Op allerlei plekken langs de kust van Vancouver Island hadden mensen ze gevonden, aangespoeld op het strand. Ook hier op dit strand was er een gevonden. Niemand kon uitleggen wat er

met de rest van de lichamen was gebeurd. Ruth wilde niet stilstaan bij wat er misschien in de zak lag te vergaan. Ze slingerde hem een eind hoger het strand op. Ze zou haar wandeling afmaken, de zak op de terugweg oppakken, mee naar huis nemen en weggoaien.

2

‘Wat is dit?’ riep haar man vanuit de bijkeuken.

Ruth stond te koken, was met haar hoofd bij het snijden van de wortels.

‘Dit,’ herhaalde Oliver toen ze geen antwoord gaf.

Ze keek op. Hij stond in de deuropening en liet de grote gehavende diepvrieszak tussen zijn vingers bungelen. Ze had hem op de veranda laten liggen met de bedoeling hem in de container te gooien, maar was afgeleid geraakt.

‘O, laat maar liggen,’ zei ze. ‘Dat is rommel. Iets wat ik van het strand heb meegenomen. Neem het alsjeblieft niet mee naar binnen.’
Moest je zoiets nou uitleggen?

‘Maar er zit iets in,’ zei hij. ‘Wil je niet weten wat erin zit?’

‘Nee,’ zei ze. ‘We gaan zo eten.’

Hij nam de zak toch mee naar binnen en legde hem op de keukentafel, zand om zich heen strooiend. Hij kon er niets aan doen. Het lag in zijn aard om het te willen weten, om dingen uit elkaar te halen en soms weer in elkaar te zetten. Hun vrieskist lag vol plastic lijkwaden met daarin de kleine geraamtes van vogels, spitsmuizen en andere zoogdiertjes waarmee hun kat was komen aanlopen, en die wachtten op ontleding en preparatie.

‘Het is niet één zak,’ meldde hij, terwijl hij voorzichtig de eerste openmaakte en aan de kant legde. ‘Het zijn zakken in zakken.’

Aangetrokken door alle activiteit sprong de kat op de tafel om te helpen. De keukentafel was verboden terrein voor hem. De kat heette Schrödinger, maar die naam gebruikten ze nooit. Oliver noemde hem de Pest, wat soms werd verbasterd tot Pesto. Hij was altijd wel met iets viezigs bezig: midden in de keuken een eekhoorn of een spitsmuis binnenstebuiten keren, waarna hij kleine glanzende organen, niertjes

en ingewanden, vlak voor de drempel van hun slaapkamer achterliet, zodat Ruth er 's nachts op weg naar de wc met haar blote voeten in trapte. Ze waren een koppel, Oliver en de kat. Ging Oliver naar boven, ging de kat naar boven. Kwam Oliver naar beneden om te eten, kwam de kat naar beneden om te eten. Ging Oliver naar buiten om te plas- sen, ging de kat naar buiten voor een plas. Nu stond Ruth naar het tweetal te kijken terwijl ze de inhoud van de plastic zakken onder- zochten. Ze huiverde al bij voorbaat voor de stank van iemands rotten- de picknickresten, of erger, die de geur van hun maaltijd zou beder- ven. Linzensoep. Ze aten linzensoep en sla, en ze had er juist de rozemarijn bij gedaan. 'Denk je dat je je rommel op de veranda zou kunnen ontleden?'

'Jij hebt het meegenomen,' zei hij. 'En trouwens, ik denk niet dat het rommel is. Daarvoor is het te netjes ingepakt.' Hij ging door met zijn forensische appelhandelingen.

Ruth snoof, maar het enige wat ze rook was een mengeling van zand, zout en zee.

Plotseling begon hij te lachen. 'Kijk nou, Pesto!' zei hij. 'Dit is iets voor jou! Een Hello Kitty-lunchtrommel!'

'Alsjeblieft!' zei Ruth, die nu wanhopig werd.

'En er zit iets in...'

'Ik meen het! Ik wil niet dat je het hier binnen openmaakt. Neem mee naar buiten...'

Maar het was al te laat.

3

Hij had de zakken vlak gestreken, in aflopende grootte op elkaar ge- legd en vervolgens de inhoud in drie keurige hoopjes verdeeld: een stapeltje handgeschreven brieven, een klein, dik gebonden boekje met een vaalrood omslag, een robuust antiek polshorloge met een matzwarte wijzerplaat en lichtgevende cijfers. Daarnaast stond de Hello Kitty-lunchtrommel, die de inhoud had beschermd tegen de aantastende werking van de zee. De kat snuffelde aan de lunchtrom- mel. Ruth pakte hem op, liet hem los boven de vloer en richtte zich

vervolgens op de voorwerpen die op tafel lagen.

De brieven leken geschreven in het Japans. Het omslag van het rode boek was in het Frans. Op de achterkant van het horloge waren moeilijk te ontcijferen tekens aangebracht en dus had Oliver zijn iPhone er al bij gepakt om met behulp van de microscoop-app het graveerwerk te bestuderen. ‘Ik denk dat dit ook Japans is,’ zei hij.

Ruth bladerde de brieven door en probeerde wijs te worden uit de in flets geworden blauwe inkt geschreven karakters. ‘Het handschrift is oud en schuin. Prachtig, maar ik kan er geen woord van lezen.’ Ze legde de brieven neer en nam het horloge van hem over. ‘Ja,’ zei ze. ‘Dat zijn Japanse cijfers. Maar het is geen datum. Yon, nana, san, hachi, nana. Vier, zeven, drie, acht, zeven. Een serienummer misschien?’

Ze hield het horloge bij haar oor om te horen of het tikte, maar het was kapot. Ze legde het neer, pakte de helderrode lunchtrommel op. Door het rood, dat door het aangetaste plastic had geschenen, had ze de diepvrieszak voor een stekende kwal aangezien. Hoe lang had de zak in zee rondgedreven voor hij was aangespoeld? Het deksel van de lunchtrommel was voorzien van een rubberen ring langs de rand. Ze nam het boek, dat verrassend droog aanvoelde, in haar handen; het stofomslag was zacht en versleten, de hoeken afgestompt doordat er ruw mee was omgesprongen. Ze hield haar neus bij de rand en snoof de muffe geur van beschimmeld papier en stof op. Ze las de titel.

À la recherche du temps perdu, las ze. *Par Marcel Proust.*

4

Ze hielden van boeken, van alle boeken, maar vooral van oude boeken, en hun huis liep ervan over. Overal waren boeken, in rijen op planken, in stapels op de vloer, op stoelen en op de trap, maar Ruth en Oliver hadden er geen van beiden last van. Ruth was schrijver, en schrijvers, beweerde Oliver, hoorden katten en boeken om zich heen te hebben. En inderdaad, boeken kopen was haar troost voor haar verhuizing naar een afgelegen eiland midden in Desolation Sound, waar de openbare bibliotheek bestond uit één klein, door kinderen overspoeld vertrekje op de verdieping van het dorpshuis. Naast de uitge-

breide en van ezelsoren voorziene verzameling jeugdboeken en een paar populaire titels voor volwassenen leek de collectie voornamelijk te bestaan uit boeken over tuinieren, inmaken, voedselveiligheid, alternatieve energie, alternatieve geneeskunde en alternatieve onderwijsmethodes. Ruth miste de overdaad en diversiteit van een stadsbibliotheek, de serene grote ruimtes, en toen Oliver en zij naar het kleine eiland verhuisden hadden ze afgesproken dat ze elk boek moest kunnen bestellen dat ze wilde, wat ze inderdaad deed. Research, noemde ze het, hoewel hij er uiteindelijk de meeste van gelezen had en zij maar een paar. De boeken om haar heen te hebben was voor haar genoeg. Maar de laatste tijd had ze gemerkt dat de bladzijden zich volzogen met vochtige zeelucht en dat er zilvervisjes in de ruggen waren gekomen. Als ze een boek opensloeg rook het naar schimmel. Het stemde haar droef.

‘Op zoek naar de verloren tijd,’ zei ze, de dof geworden vergulde titel vertalend die in reliëfletters was aangebracht op de roodstoffen rug. ‘Ik heb het nooit gelezen.’

‘Ik ook niet,’ zei Oliver. ‘Maar in het Frans zal ik me er ook niet aan wagen, ben ik bang.’

‘Mm-mm,’ zei ze, instemmend, waarop ze het boek toch maar opensloeg, benieuwd om te zien of ze misschien niet de eerste paar zinnen kon begrijpen. Ze verwachtte een door de tijd aangetaste bladzijde met een antiek lettertype, zodat het over de pagina walsende, paarse tienerhandschrift haar volkomen verraste. Het voelde als een ontheiliging en ze schrok er zo van dat ze het boek bijna uit haar handen liet vallen.

5

Gedrukte tekst is voorspelbaar en onpersoonlijk, en brengt informatie over in een mechanische wisselwerking met het oog van de lezer.

Een handschrift daarentegen is weerbarstig voor het oog, onthult traag zijn betekenis en is zo intiem als huid.

Ruth staarde naar de bladzijde. De paarse woorden waren bijna allemaal in het Engels, met slechts hier en daar een paar Japanse karak-

ters ertussen, maar haar blik registreerde niet zozeer betekenis als wel een donker en emotioneel gevoel van aanwezigheid van degene die dit geschreven had. De vingers die de paarse gelstift hadden vastgehouden moesten die van een meisje zijn geweest, een tiener. Haar handschrift, de lussende paarse tekens op de bladzijde, hadden haar stemmingen en angsten vastgehouden, en meteen toen Ruth haar blik over de pagina liet gaan, wist ze absoluut zeker dat de vingertoppen van het meisje roze en klam waren en dat ze haar nagels tot op het leven had afgebeten.

Ruth bekeek de letters nauwkeuriger. Ze waren rond en aan de slordige kant (zoals ze zich het meisje nu zelf ook voorstelde), maar stonden min of meer recht overeind en marcheerden dapper en met de juiste vaart over de pagina, niet gehaast, maar ook niet treuzelend. Soms schoven ze aan het eind van een regel wat tegen elkaar aan, zoals mensen die dringen om net voor de deuren sluiten nog de lift of de metro binnen te komen. Ruths nieuwsgierigheid was gewekt. Het was overduidelijk een soort dagboek. Ze keek nogmaals naar het omslag. Moest ze het lezen? Doelgericht nu, met een vaag voyeuristisch gevoel, alsof ze een gesprek afluisterde of iemand bespioneerde, sloeg ze opnieuw de eerste pagina op. Romanschrijvers brengen veel tijd door met hun neus in andermans zaken steken. Het was geen onbekend gevoel voor Ruth.

Hoi! las ze. Mijn naam is Nao, en ik ben een tijdswezen. Weet je wat een tijdswezen is...?

6

‘Zeedrift,’ zei Oliver. Hij onderzocht de eendenmosselen die zich op het oppervlak van de buitenste plastic zak hadden gehecht. ‘Niet te geloven.’

Ruth keek op van het boek. ‘Natuurlijk is het zeedrift,’ zei ze. ‘Of zeeworp.’ Het boek voelde warm aan in haar handen. Ze wilde doorgaan met lezen, maar hoorde zichzelf vragen: ‘Wat is trouwens het verschil?’

‘Zeedrift is toevallig, spullen die rondobberend in zee aangetrof-

fen worden. Zeeworp is overboord gegooid. Met opzet. Dus misschien heb je gelijk en is dit zeeworp.’ Hij legde de zak terug op tafel. ‘Volgens mij begint het op gang te komen.’

‘Wat?’

‘Drijfgoed,’ zei hij, ‘dat ontsnapt uit de ringstroming van de Grote Oceaan...’

Zijn ogen sprankelden en ze merkte dat hij opgewonden was. Ze liet het boek op haar schoot rusten. ‘Wat is een ringstroming?’

‘Er zijn elf grote ringstromen,’ zei hij. ‘Twee komen rechtstreeks van Japan onze kant op en gaan net voor de kust van Brits-Columbia uit elkaar. De kleinste van de twee, de Aleoeten-stroming, buigt in noordelijke richting af naar de Aleoeten, een eilandengroep. De grootste gaat naar het zuiden. Die noemen ze wel de Schildpadstroming, omdat de zeeschildpadden zich erop laten meevoeren als ze van Japan naar Baja trekken.’

Hij hield zijn handen op om een grote kring te beschrijven. De kat, die op tafel in slaap was gevallen, moet zijn opwindingsgevoel hebben, want hij sloeg één groen oog op om te kijken.

‘Stel je de Grote Oceaan voor,’ zei Oliver. ‘De Schildpadstroming draait met de klok mee en de Aleoeten-stroming doet het tegenovergestelde.’ Zijn handen beschreven de grote bogen en spiralen van de stroming in de oceaan.

‘Is dat niet hetzelfde als de Koero Shio?’

Hij had haar al verteld over de Koero Shio. Die werd ook wel de Zwarte Stroming genoemd en voerde vanuit Azië warm water aan naar de noordwestkust van Amerika.

Maar nu schudde hij zijn hoofd. ‘Niet helemaal,’ zei hij. ‘Ringstromen zijn groter. Als een soort keten van stromingen. Stel je een kring van slangen voor waarin elke slang zijn voorganger in de staart bijt. De Koero Shio is een van de vier of vijf stromingen die samen de Schildpadstroming vormen.’

Ze knikte. Ze sloot haar ogen en stelde zich de slangen voor.

‘Elke ringstroming beschrijft zijn eigen baan op zijn eigen snelheid,’ ging hij verder. ‘En de lengte van een baan heet een toon. Is dat niet mooi? Net als de muziek van de sferen. De langste omlooptijd is dertien jaar, en dat is zeg maar de grondtoon. De Schildpadstroming

heeft een halve toon van zesenhalf jaar. De Aleoeten-stroming een kwarttoon van drie jaar. De zeedrift die meedeint op de ringstromingen heet drijfgoed. Drijfgoed dat binnen de kring van een ringstroming blijft wordt beschouwd als onderdeel van het geheugen van een stroming. De mate waarin spullen uit een ringstroming ontsnappen bepaalt de halveringstijd van het drijfgoed...'

Hij pakte de Hello Kitty-lunchtrommel op en draaide hem om in zijn handen. 'Al die spullen uit de huizen van de mensen in Japan die de tsunami mee naar zee heeft genomen, die hebben ze gevolgd, en de voorspelling is nu dat ze op onze kusten zullen aanspoelen. Ik denk alleen dat het al sneller aan het gebeuren is dan iemand had verwacht.'

Nao

1

Er is zoveel om over te schrijven. Waar zal ik beginnen?

Ik heb mijn Jiko die vraag ge-sms't, en wat ze terugschreef was dit:
現在地で始まるべき。¹⁰

Oké, lieve Jiko. Ik zal hier beginnen, in Fifi's Lovely Apron. Fifi's is een van de vele dienstmeisjescafés die een paar jaar geleden overal in Akihabara, de elektronikawijk,¹¹ zijn opgeschoten, maar wat Fifi's een klein beetje bijzonder maakt is het thema van de Franse salon dat ze daar hebben. De inrichting is voornamelijk roze en rood, met accenten van goud, zwart en ivoor. Ze hebben knusse ronde tafeltjes met een namaakmarmeren blad en met poten die van bewerkt mahoniehout lijken, en de bijpassende stoelen hebben een bolroze stoffen bekleding. Op het behang hebben ze rankende roodfluwelen rozen en de ramen zijn voorzien van satijnen gordijnen. Ze hebben een verguld plafond met kristallen kroonluchters, en kleine naakte Kewpie-poppetjes zweven als wolken in de hoeken. Er is een halletje annex garderobe met een druppelend fonteintje en een standbeeld van een naakte vrouw dat verlicht wordt door een pulserend rood spotje.

Ik weet niet of dit decor authentiek is of niet, omdat ik nog nooit in Frankrijk ben geweest, maar ik gok dat er in Parijs niet veel Frans-dienstmeisjescafés zijn zoals dit. Het doet er niet toe. De sfeer in Fifi's Lovely Apron is heel chic en intiem, alsof je opgepropt zit in een enorme claustrofobische valentijnskaart, en ook de dienstmeisjes, met hun opgeduwde borsten en tierelantijnige kostuums, zien eruit als kleine valentijnsplaatjes.

Jammer genoeg is het hier op dit moment behoorlijk leeg. Er zitten alleen een paar otaku-types¹² aan het hoektafeltje en twee verbaasd om zich heen kijkende Amerikaanse toeristen. De dienstmeisjes staan op een rijtje naast elkaar wat chagrijnig aan het kant op hun petticoat te plukken, alsof ze zich dood vervelen en teleurgesteld in ons zijn en hopen op betere klanten voor meer levendigheid. Daarnet was er wat opwinding toen een van de otaku's een omurice¹³ bestelde met een groot rood Hello Kitty-gezicht van ketchup erop. Een serveerster die volgens haar naamplaatje Mimi heet, knielde voor hem neer om hem te voeren en ze blies op elk hapje voor ze het in zijn mond stopte. Dat was enorm kicken voor die Amerikanen, wat echt grappig was. Ik wou dat je het had kunnen zien. Maar toen was hij klaar en ruimde Mimi zijn vuile bord af, en nu is het weer saai. De Amerikanen drinken gewoon koffie. De man probeert zijn vrouw over te halen om hem ook een Hello Kitty-omurice te laten bestellen, maar daar is ze veel te stijf voor. Ik hoorde haar fluisteren dat de omurice te duur is, en daar zit wel wat in. Het eten hier is pure afzetterij, maar ik krijg mijn koffie voor niks omdat Babette mijn vriendin is. Als de vrouw ontdooit en van gedachten verandert, zal ik het je laten weten.

Eerder was het niet zo. In de tijd dat dienstmeisjescafés nog ninki nummer één!¹⁴ waren, vertelde Babette, stonden de klanten rustig uren in de rij voor een tafeltje, waren de dienstmeisjes de mooiste meisjes van Tokyo en kon je ze boven het lawaai van de elektronica-wijk uit 'Okaerinasaimase, dannasama!'¹⁵ horen roepen, waardoor mannen zich rijk en belangrijk voelen. Maar nu is die hype voorbij en zijn dienstmeisjes niet langer hot. De enige klanten zijn buitenlandse toeristen en otaku's¹⁶ uit de provincie of zielige hentais met een uit de mode geraakte obsessie voor dienstmeisjes. En ook zijn de dienstmeisjes niet meer zo knap en leuk, omdat je veel meer kunt verdienen als verpleegster in een medisch café of als snoezelpoes in Bedstad.¹⁷ Hoe dan ook, Franse dienstmeisjes zitten niet in de lift, en iedereen weet het, dus niemand doet nog erg zijn best. Een deprimerende omgeving, zou je kunnen zeggen, maar zelf vind ik het ontspannend, juist doordat niemand zich al te erg uitslooft. Wat pas echt deprimerend is, is als iedereen te hard zijn best doet, en het allerdeprimevendst is het wanneer mensen zich te erg uitsloven en echt denken dat

het goed gaat. Ik weet zeker dat het vroeger hier zo moet zijn geweest, met al dat vrolijke belgerinkel en gelach, rijen wachtende klanten tot om de hoek en schattige kleine dienstmeisjes die liepen te slijmen tegen de loom rondhangende café-eigenaren, met hun designerzonnebrillen en vintage Levi's, als duistere prinsen of casinobonzen. Die gasten moesten nog heel, heel diep vallen.

Dus ik vind het allemaal niet erg. Ik vind het zelfs wel leuk omdat ik weet dat ik hier bij Fifi's Lovely Apron altijd een tafeltje kan krijgen en dat de muziek oké is, en de dienstmeisjes me kennen en me meestal met rust laten. Misschien moest het Fifi's Lonely Apron heten. Hé, die is goed! Vind ik leuk!

2

Mijn lieve Jiko vindt het leuk als ik haar veel details over het moderne leven vertel. Ze komt niet veel meer buiten de deur omdat ze in een tempel op een afgelegen plek in de bergen woont en de wereld heeft afgezworen, en daar komt nog bij dat ze honderdvier is. Ik zeg maar steeds dat dat haar leeftijd is, maar eigenlijk is het maar een gok. We weten niet echt zeker hoe oud ze is, en zij beweert dat ze het ook niet meer weet. Als je haar ernaar vraagt, zegt ze:

‘Zuibun nagaku ikasarete itadaite orimasu ne.’¹⁸

Wat geen antwoord is, dus vraag je het haar nog een keer, en dan zegt ze:

‘Soo desu ne.’¹⁹ Ik hou het al zo lang niet meer bij...

Dus dan vraag je wanneer ze geboren is, waarop ze zegt:

‘Hmm, ik kan me niet echt herinneren dat ik geboren werd...’

En als je nog wat meer aandringt en haar vraagt hoe lang ze al leeft, zegt ze:

‘Altijd al, voor zover ik me kan herinneren.’

Ja, daag, oma!

Het enige wat we zeker weten is dat er niemand is die ouder is dan zij die het nog weet, en het bevolkingsregister bij de gemeente is verbrand bij een bombardement in de Tweede Wereldoorlog, dus we zullen haar op haar woord moeten geloven. Een paar jaar geleden heeft ze zich zo’n beetje vastgebeten in die honderdvier, en sindsdien is het dat.

En, zoals ik al zei, mijn Jiko is gek op details, en ze vindt het fijn als ik haar vertel over alle onbetekenende geluiden, geuren, lichten, reclames, mensen, modes en krantenkoppen die samen de lawaaierige oceaan vormen die Tokyo heet, wat ook de reden is waarom ik mezelf heb getraind in oplettend zijn en dingen goed onthouden. Ik vertel haar alles – over culturele trends en nieuwsberichten die ik lees over middelbareschoolmeisjes die verkracht worden en gesmoord met een plastic zak over hun hoofd in Love-hotels. Je kunt het oma allemaal vertellen zonder dat ze het erg vindt. Ik bedoel niet dat ze er blij van wordt. Ze is geen hentai. Maar ze begrijpt dat *shit happens* en ze zit daar gewoon en luistert en knikt met haar hoofd terwijl ze de kralen van haar juzu²⁰ telt en Gods zegen vraagt voor die arme middelbareschoolmeisjes en de perverselingen en alle wezens die lijden in de hele wereld. Ze is non, dus dat is haar werk. Echt waar, soms denk ik dat al die zaken die ik haar aanreik om voor te bidden de belangrijkste reden zijn waarom ze nog leeft.

Ik vroeg haar een keer waarom ze dat soort verhalen zo graag hoorde, en toen legde ze me uit dat ze, toen ze werd gewijd, haar hoofd kaalschoor en een stel geloftes aflegde om een bosatsu²¹ te worden. Een van haar geloftes was om alle levende wezens te redden, wat er dus in feite op neerkomt dat ze heeft ingestemd om niet verlicht te worden totdat alle andere levende wezens op de wereld eerst verlicht zijn. Dat is zoiets als iedereen voor laten gaan bij de lift. Als je alle wezens op aarde op elk willekeurig moment bij elkaar optelt, en er dan degenen bij telt die elke seconde geboren worden, plus al diegenen die al dood zijn – en dus niet alleen de mensen, maar ook alle dieren en andere levensvormen zoals amoeben, virussen en misschien zelfs

de planten die ooit geleefd hebben of ooit zullen leven, inclusief alle uitgestorven soorten – nou, dan begrijp je dat verlichting een kwestie van lange adem is. En wat als de lift vol raakt en de deuren dichtgaan terwijl jij nog buiten staat?

Toen ik oma daarnaar vroeg, wreef ze over haar glanzende kale hoofd en zei: ‘Soo desu ne. Het is een heel grote lift...’

‘Maar oma, dat gaat eindeloos duren!’

‘Nou, dan moeten we nog harder ons best doen.’

‘We?!’

‘Natuurlijk, lieve Nao. Jij moet me helpen.’

‘Geen sprake van!’ zei ik tegen oma. ‘Vergeet het maar! Ik ben geen fucking bosatsu...’

Maar ze smakte alleen even met haar lippen en liet haar juzu-kralen klikken, en door hoe ze me aankeek, door die bril met dat zware zwarte montuur, denk ik dat ze misschien op dat moment ook voor mij Gods zegen vroeg. Ik vond het niet erg. Het gaf me een veilig gevoel, alsof ik wist dat oma me wel in die lift zou krijgen, wat er ook gebeurde.

Weet je wat? Net toen ik dit opschreef, realiseerde ik me iets. Ik heb haar nooit gevraagd waar die lift heen gaat. Ik zal haar nu sms’en om het te vragen. Ik laat je nog weten wat ze antwoordt.

3

Oké, dan ga ik je nu echt vertellen over het fascinerende leven van Yasutani Jiko, de beroemde anarchistische, feministische romanschrijfster uit de Taishō-periode die een boeddhistische non werd. Maar eerst ben ik je een verklaring schuldig over het boek dat je in handen hebt.²² Het zal je waarschijnlijk zijn opgevallen dat het er niet uitziet als een doorsneeddagboek van een onschuldig schoolmeisje met bolle marshmallowdieren op een glanzend roze omslag en een hartvormig slot met een gouden sleuteltje. En toen je het voor de eerste keer oppakte dacht je vast niet: hé, kijk, een leuk onschuldig dagboek van een interessant Japans schoolmeisje. Jeetje, dat ga ik geloof ik maar eens lezen! omdat je, toen je het oppakte, dacht dat het een filosofisch

meesterwerk was dat *À la recherche du temps perdu* heet, van de beroemde Franse schrijver Marcel Proust, en niet een onbetekenend dagboek van een onbelangrijk persoon die Nao Yasutani heet. Dus daaruit blijkt maar weer eens dat het waar is wat ze zeggen: een boek kun je niet beoordelen op zijn omslag!²³

Ik hoop dat je niet al te zeer teleurgesteld bent. Wat er gebeurd is, is dat Marcel Proust z'n boek gehackt is, alleen niet door mij. Ik heb het gehackt en al gekocht bij een huisvlijtboetiek in Harajuku²⁴ waar ze allemaal unieke zelfgemaakte spullen verkopen zoals gehaakte sjaals, keitai-hoesjes, met kralen geborduurde manchetten en andere te gekke spullen. Huisvlijt is het helemaal in Japan en iedereen is aan het breien, kralen rijgen, haken en pepakura²⁵ maken, maar ik ben nogal onhandig en dus moet ik mijn zelfgemaakte spullen kopen als ik bij wil blijven. Het meisje dat deze dagboeken maakt is een superberoemde vakvrouw, die containers vol oude boeken van over de hele wereld inkoop, er keurig alle bedrukte pagina's uit snijdt en er blanco papier voor in de plaats doet. Ze doet het zo geloofwaardig dat je niet eens ziet dat het gehackt is, en je bijna zou denken dat de letters gewoon van de pagina's zijn gegleden en als een stapel dode mieren op de vloer gevallen.

Laatst zijn er een paar nare dingen gebeurd in mijn leven, en op de dag dat ik dit dagboek kocht was ik aan het spijbelen van school en was ik behoorlijk depri, dus ik besloot te gaan winkelen in Harajuku om mezelf wat op te vrolijken. Toen ik die oude boeken op de plank zag staan dacht ik dat ze bij de winkel hoorden en lette ik er verder niet op, maar toen de verkoopster me vertelde over dat hacken moest ik er natuurlijk meteen een hebben. En niet dat ze goedkoop waren, maar ik viel op dat gebruikte gevoel van het omslag en wist meteen wat een goed gevoel het zou geven om erin te schrijven, alsof het een echt uitgegeven boek was. Maar het mooist van alles: ik besepte dat het een fantastische beveiligingstruc was.

Ik weet niet of jij ooit het probleem hebt gehad dat mensen je in elkaar sloegen en dingen van je stalen om tegen je te gebruiken, maar zo ja, dan zul je begrijpen dat dit boek geniaal was voor het geval een van mijn stomme klasgenoten het in zijn hoofd haalde om achteloos mijn dagboek op te pakken en te lezen en op internet te zetten of zo.